

המלמד

parashatshavua.com

מתכוננים לפרשה

מה בפרשה?

פרשת שופטים מלמדת על המנהיגים השונים של עם ישראל וכיצד הם צריכים להדריך את בני ישראל לחיות חיים של עבודת ה'. שופטים, שוטרים, סנהדרין, מלך, כהנים, לויים והנביא הם המנהיגים של עמנו.

התורה מפרטת כמה מדיני השופטים- שלא יקחו שחד, לא יכירו פנים במשפט, לא יטו משפט ועוד...

התורה חוזרת על אסור עבודה זרה והענש על כך, והחובה לבוא לדן במדת הצדק בפני הדיינים "ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט ודרשת והגידו לך את דבר המשפט"

נלמד בפרשה על מצות מנוי מלך והחובה לנהוג לפי דיני המלך שבפרשה. המלך חייב לכתב ספר תורה (אפלו אם הוא ירש ספר תורה מאביו) ולהוליכו עמו לכל מקום. המלך אינו יכל לאגר עשר אישי של סוסים, כסף וזהב.

שאר העמים פונים אל "מגידי עתידות" מסוגים שונים, אבל לנו אסור לעשות כן. אנחנו מצוים לשמע אל דברי הנביא אשר מביא את דברו של ה'.

בהמשך הפרשה, התורה מלמדת על עבודת הכהנים והלויים, ערי מקלט, אסור היראה מפני המלחמה, מלחמת כבוש ופרשת העגלה הערופה בנחל שעוסקת במות לא מפענח מחוץ לעיר.

“כי-ימצא חלל באדמה ... ויצאו זקניו ושפטיה ומדדו אל-הערים... והיה העיר הקרבה אל-החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא-עבד בה... והורדו זקני העיר ההוא את-העגלה אל-נחל איתן...”

איור: י'נן פתחיה

הגיליון מוקדש לע"נ עדלה בת שרה ז"ל

המלמד

מתכוננים לפרשה

מינוי הנהגה לעם ישראל (טז, יח-כ)

פרשת שופטים עוסקת בארבעת סוגי ההנהגה של עם ישראל: שופט, מלך, כהן ונביא. בתוך כך אנו מצויים לקיים מערכת משפט ואכיפה על פי דיני התורה.

1. הפרשה נפתחת במילים "שפטים ושטרם תתן להם בכל שערך" מה ההבדל בין "שופטים" ל"שטרם"? (רש"י טז, יח)

2. מה פירוש המילים בפסוק "בכל שערך" (רש"י טז, יח)

3. מה למדים מהמילה "...לשבטיך" שבפס' (רש"י טז, יח)

4. כתוב בפס' "שפטים ושטרם תתן להם... ושפטו את העם משפט צדק", מה למדים מהמילים "ושפטו את העם משפט צדק" (רש"י טז, יח)

5. למה נסמך ל"שאל פגמים בשנה" עניין ה"שופטים" (בעל הטורים טז, יח)

מובא במדרש תנחומא מדוע נדרשים השופטים והשטרם ביחד: "שופטים ושטרם. שופטים, אלו הדיינים. שטרם, אלו הפרנסים שמהיגין את העדה. רבי אלעזר אומר, אם אין שטרם אין שופט. כיצד, בין שנתחייב אדם בבית דין לחברו, אם אין שטרם שיוציא ממנו, בין שפורש מן הדין, אין ספיקה ביד הדין לעשות לו כלום, אלא אם כן מוסרו ביד השטרם, והשטרם מוציא ממנו. אמר רבי אלעזר בן פדת, אלמלא סיטנו של יואב, לא היה דוד יכול לעשות את הדין. וכן הוא אומר, וימלך דוד על כל ישראל ויהי עושה משפט וצדקה לכל עמו, ויואב בן צרויה על הצבא (דה"א יח, יד-טו). וכי דוד ויואב שופטים באחד. אלא כל מי שאינו שומע לדין, מוסרין אותו ביד יואב ומוציא ממנו בעל כרחו"

6. כתוב בפס' "לא תטה משפט לא תכיר פנים", לכאורה המילים "לא תכיר פנים" מיותרות שכן כבר אמר "לא תטה משפט", מה הפירוש "לא תכיר פנים" ולמי צווי זה נאמר? (רש"י טז, יט)

7. למה הוצרך לומר "ולא תקח שחד", אחרי שהזהיר כבר לא לעוות את הדין? (רש"י טז, יט)

8. כתוב בפס' "ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים..." מה הפירוש "כי השחד יעור"? (רש"י טז, יט)

9. כיצד מפרש רש"י את המילים "דברי צדיקים" בפס' "כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"? (רש"י טז, יט)

10. מהו הצווי "צדק צדק תרדף", איך רודפים אחרי הצדק? (רש"י טז, כ)

ממדרש תנחומא לילדים על הפסוק לא תטה משפט

צריך שיהיו הדיינים רואים פאלו שכינה ביניהם, שנאמר: "בקרוב אלהים ישפט" מכאן לבעלי דינים שיהיה אימה לעצמן. מעשה באחד שהיה לו דין עם מלך ממלכי בית חשמונאי, ועמד לפני שמעון בן שטח. אמר ליה: דין יש לי אצל המלך. אמר שמעון בן שטח להם לאותן דינים שדין עמו, אם משגר אני בשביל המלך, אתם מוכיחים אותו. אמרו לו: הן. שגר בשבילו. בא, ונתנו את כסאו וישב בצד שמעון. אמר לו שמעון בן שטח, עמד על רגליך ותן את הדין. אמר לו: וכי דנין את המלך. פנה לימינו, כבשו הדיינים את פניהם בקרקע. לשמאלו, כבשו פניהם בקרקע. בא

הגיליון לע"ג עדלה בת שרה ז"ל

המלמד

מתכוננים לפרשה

המלמד וחבטן בקרקע עד שייצאה נשמתו. מיד נודעו המלך. מיד אמר ליה שמעון בן שטח, עמד על רגליך ותן את הדין, שלא לפני אתה עומד, אלא לפני מי שאמר והיה העולם, שנאמר: ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' (דברים יט, יז). מיד עמד על רגליו ונתן את הדין. לכו צריך שיהו בעלי דינים נוהגין אימה בעצמן, והדיגין יהו נוהגין אימה בעצמן, כביכול להקדוש ברוך הוא הן דיגין.

דין לעובד עבודה זרה (טז, כא - יז, ו)

1. כתוב בפס' "לא תטע לך אשרה", למה לא נאמר "לא תעבד אשרה"? (רש"י טז, כא)

2. התורה חוזרת על איסורי עבודה זרה "לא תטע לך אשרה כל עץ ... ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה'...", מה הסיבה שה' שונא את המצבה? (רש"י טז, כב)

3. כתוב בפס' "לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך", מה הפירוש "אצל מזבח ה' אלקיך", על מה הפס' מזהיר כאן? (רש"י טז, כא)

4. מהו האיסור "ולא תקים לך מצבה ..."? (רש"י טז, כב)

5. כתוב בפס' "כל דבר רע כי תועבת ה' אלקיך הוא", למה נסמך כל דבר רע לתועבה? (בעל הטורים יז, א)

6. איזה מקרה נוסף של עבודה זרה מובא בפרשה? (יז, ביג)

7. הדיינים מחוייבים לבדוק היטב ולחקור את העדים על האשמות כנגד העובד עבודה זרה "והגד לך ושמעת ודרשת היטב". כמה עדים נדרשים כדי להרשיע את הרשע בגזר דין מוות? (יז, ו)

8. למה נאמר "יומת המת", ולא "יומת האיש" שהרי עדיין לא מת? (בעל הטורים יז, ו)

תפקיד הדיינים (יז, ו-יג)

1. משה רבנו מלמד את עם ישראל מה לעשות כאשר יש בעיה שאין לה פתרון ידוע "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין ודין ודין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך". הסבירו עפ"י פירוש רש"י את חלקי הפסוק: (רש"י יז, ח)
 - "... בין דם לדם"
 - "... בין דין לדין"
 - "... ובין נגע לנגע .."
 - "... דברי ריבת .."

המלמד

מתכוננים לפרשה

2. כתוב בפס' "כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר", למה נאמר כאן "וקמת ועלית" לשון עליה? (רש"י יז, ח)
3. כתוב בפס' "וּבָאתְ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם ...", נראה שהמילים "אשר יהיה בימים ההם" מיותרות, אם כן מה הפס' מלמדנו באמרו "ואל השפט אשר יהיה בימים ההם"? (רש"י יז, ט)
4. כתוב בפס' "לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ יְמִין וּשְׂמָאל", למה נאמר כאן לשון "ימין ושמאל"? (רש"י יז, יא)

מצוות מינוי מלך לישראל (יז, יד-כ)

1. משה רבנו מנבא שעם ישראל יבקש למנות מלך. למה עם ישראל יבקש זאת? (יז, יד)
2. כתוב בפס' "כִּי תִבֵּא אֶל הָאָרֶץ... וְיִשְׁבַתְהָ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ", למה נכתב "וישבתה" עם האות ה', מה רמז לנו הכתוב כאן? (בעל הטורים יז, יד)
3. מי יבחר את המלך על ישראל? (יז, טו)
4. מי לא יכול להיות מלך על ישראל? (יז, טו)
5. מה אסור למלך לעשות (ארבעה דברים)? (יז, טז-יז)
6. כתוב בפס' "שׁוֹם תִּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ .. רַק לֹא יִרְבֶּה לּוֹ סוּסִים וְלֹא יֵשִׁיב אֶת הָעַם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּסִים....", כמה סוסים מותר שיהיה למלך, ומדוע יש חשש לרדת למצרים על מנת להרבות סוסים? (רש"י יז, טז)
7. משה רבנו מצווה את המלך לכתוב לו ספר משנה תורה. מדוע? (יז, יט)
8. כתוב בפס' על המלך "וְכָתַב לּוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר", לכאורה יכל הפס' לומר "וכתב לו את התורה הזאת", אם כן מה הפירוש "את משנה התורה הזאת"? (רש"י יז, יח)
9. כתוב בפס' על המלך "לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹקָיו לְשִׁמּוֹר אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת... וּלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמָאוֹל", מה הפירוש "ולבלתי סור מן המצוה", על איזה מצוה מדובר? (רש"י יז, כ)
10. כתוב בפס' על המלך שישמור את התורה וילמד בה "לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמָיו עַל מְמַלְכָתוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל", מה למדים מכך שהזכיר גם את בניו של המלך כאן - "הוא ובניו"? (רש"י יז, כ)

המלמד

מתכוננים לפרשה

מובא במדרש רבה על הפסוק: "דבר אחר, ואמרת אשימה עלי מלך, אמר רבי יהודה ברבי אלעאי על שלשה דברים נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, ואלו הן: למחות זכרו של עמלק, ולמנות להם מלך, ולבנות להם בית המקדש. ומנו להם מלך, ומחו זכרו של עמלק, ולמה לא בנו להם בית המקדש, שהיו ביניהם דילטורין. תדע לך דאמר רבי שמואל בר נחמן דורו של אחאב עובדי עבודת כוכבים היו והיו יוצאין למלחמה ונוצחין, ולמה כן, שלא היה ביניהן דילטורין, לפיכך היו יוצאין למלחמה ונוצחין, תדע לך כשבקשה איזבל להרוג כל נביאי ה', מה עשה עבדיה הטמין אותן במערות, שנאמר (מלכים א יח, יג): ואחאב מנביאי ה' מאה איש חמשים חמשים איש במערה, ולא היה אדם שאמר לאחאב כך וכך עשה עבדיה, אבל דורו של שאול כלן היו דילטורין, תדע לך כשהיה שאול רודף אחר דוד היו הכל אומרים עליו לשון הרע לשאול, שנאמר (תהלים נב, ב): בבוא דואג האדמי וגו', (תהלים נד, ב): בבוא הזיפים ויאמרו לשאול, לפיכך היו נופלים במלחמה.

עבודת הכוהנים ושכרם (יח, א-ח)

1. למדנו ששבט לוי לא קיבל נחלה בארץ ישראל וכתוב בפס' שהלוויים יאכלו "אשי ה' ונחלתו..." מהם "אשי ה'" ומהם "נחלתו" שחלקם מיועדים לכוהנים וחלקם ללוויים? (רש"י יח, א)
2. נאמר בפרשה "לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל" מה הפירוש "חלק" ומה הפירוש "נחלה", שנראה שאלו אותם הדברים? (רש"י יח, א)
3. מה הייתה פרנסת הכהנים שהיו מקבלים מבני ישראל? (יח, ג-ד)
4. שכרם של הכהנים הוא גם "ראשית דגנך תירשך ויצהרך....", מהו "ראשית דגנך" וכמה שיעורו (הכמות שצריך לתת)? (רש"י יח, ד)
5. מה הפירוש "וראשית גז צאנך תתן לו", כמה פעמים צריך לתת לכהן את "ראשית הגז", וכמה שיעורו של "ראשית הגז"? (רש"י יח, ד)

דינים נוספים בפרשה (יח, ט - יט, כא)

משה רבנו מזהיר שוב את עם ישראל מהליכה בדרכי הגויים שהיו מנסים לנבא עתידות ע"י עבודה זרה "קסם וקסמים מעוין ומנחש ומכשף... ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים".

1. כתוב בפס' "....לא תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם", למה נאמר "לא תלמד לעשות"? (רש"י יח, ט)
2. כתוב בפס' " לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש ", איך נקראת עבודה זרה זו? (רש"י יח, י)

המלמד

מתכוננים לפרשה

3. מהו "מְעוֹנֵן"? (רש"י יח, י).
4. על איזה דברים ה"מְנַחֵשׁ" מנחש שיקרה דבר מסוים? (רש"י יח, י).
5. מהו "חֵבֶר חֵבֶר"? (רש"י יח, יא).
6. מהו "אוֹב"? (רש"י יח, יא).
7. מהו "יִדְעָנִי"? (רש"י יח, יא).
8. לאחר הפירוט על העבודות הזרות, אומרת התורה "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ", כיצד מפרש רש"י את הפסוק? (רש"י יח, יג).
9. איזה שלושה איסורים, שעובר הנביא, מיתתו בידי אדם עפ"י הפסוק: "...אֲשֶׁר יִזִּיד לְדַבֵּר דָּבָר בְּשֵׁמִי אֵת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים"? (רש"י יח, כא).
10. באיזה מיתה מת אותו "נביא" המוזכר? (רש"י יח, כא).
11. כתוב בפס' "אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנְּבִיא בְּשֵׁם ה' וְלֹא יִהְיֶה הַדָּבָר" כלומר, גם על נבואה לעתיד וגם על נבואה על שינוי במצוות ה', עונשו של הנביא הוא מיתה שהרי נביא שקר הוא. איזו דוגמה מביא רש"י ומה לומדים ממנה? (רש"י יח, כב).

ערי מקלט

12. למדנו בחומש במדבר על ערי מקלט, שאליהם יכול לברוח רוצח בשגגה (לא בכוונה). כמה ערי מקלט אנו מצווים להקים בתוך ארץ ישראל? (יט, ב-ג).
13. מה הפירוש ".... וְשִׁלְשַׁת אֵת גְּבוּל אֶרֶץךָ"? (רש"י יט, ג).
14. מה הפירוש "תִּתְּכִין לָךְ הַדֶּרֶךְ..."? איך זה בא לידי ביטוי? (רש"י יט, ג).
15. איזה שני מקרים מביאה התורה לרצח בשגגה (לא בכוונה)? (יט, ד-ה).
16. מה הפירוש "ונשל הברזל מן העץ"? הבא שני פירושים. (רש"י יט, ה).
17. למדנו שגואל הדם הוא קרוב של הנרצח הרוצח לנקום את מותו של הנרצח. אם הרוצח בשגגה מגיע לעיר מקלט, אסור לגואל הדם לפגוע בו. מה יהיה דינו של גואל הדם אם יהרוג את הרוצח בשגגה לפני שמגיע לעיר המקלט? (יט, ו).
18. מה רוצה הפס' להדגיש באמרו "שלוש ערים", הרי כבר אמר למעלה "שלוש ערים תבדיל לך"? (בעל הטורים יט, ז).
19. כתוב בפס' "וַיִּסְפָּךְ לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה", כמה ערי מקלט יש בסה"כ? כיצד? (רש"י יט, ט).

המלמד

מתכוננים לפרשה

20. כתוב בפס' "וכי יהיה איש שניא לרעהו וארב לו וקם עליו והכהו נפש וקמת", מדוע התורה מדגישה "איש שניא לרעהו" הרי אפשר היה להסתדר בלי החלק הזה? מה לומדים מכך? (רש"י יט,יא)

21. מה יהיה דינו של רוצח שבזיד שבורח לעיר מקלט (יט,יב)
22. למה מדגישה הפס' כאן "לא תחוס עינך עליו .."? (רש"י יט,יג)

23. כתוב בפס' "לא תסיג גבול רעהך" מהו לשון "לא תסיג" ומה המשמעות? (רש"י יט,יד)

24. כתוב בפס' "לא יקום עוד א אחד באיש לכל עון ולכל חטאת", הרי בנזקי גוף וממון חייבים לפחות שני עדים, באיזה מקרה ניתן להסתפק בעד אחד? (רש"י יט,טו)

25. מה הדיוק במילים "על פי" בפס' "על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר" (רש"י יט,טו)

26. כתוב בפסוק: "ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'..." מה הפירוש "לפני ה'" ? הרי הם עומדים בפני הדיינים? (רש"י יט,יז)

27. למה הודגש בפס' "לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם", לכאורה הדבר מיותר ויכל לומר רק "לפני הכהנים והשפטים"? (רש"י יט,יז)

28. התורה ממשיכה לדון במערכת המשפט וחקירת העדים. כתוב בתורה "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו..... עין בעין שון בשון יד ביד רגל ברגל וכו', מה הפירוש "עין בעין", האם מוצאים לאדם את העין ממש, או שמדובר בתשלום בשוי האיבר שעשה בו נזק? (רש"י יט,כ)

ההכנה לקראת מלחמות ישראל (כ, א-ט)

משה רבנו מכין את עם ישראל לקראת הקרבות בכניסה לארץ ישראל באויבים גדולים ורבים עם כלי נשק טובים יותר מכלי הנשק שהיו לעם ישראל והם צריכים לבטוח בישועת ה'. ומצווה את הכהן לדבר עם בני ישראל לפני היציאה לקרב .

1. מדוע נסמכה פרשת "כי תצא למלחמה על איבך" לפרשיות הדיינים עפ"י פירושו השני של רש"י? (רש"י כ,א)

2. כתוב בפס' "כי תצא למלחמה על איבך", למה נאמר "על איבך" הרי ודאי שלא יצאו להלחם עם אוהביהם, אם כן למה הפס' מדגישה "על איבך"? (רש"י כ,א)

3. כתוב בפס' "ויהיה פקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן", באיזה כהן מדובר? (רש"י כ,ב)

4. כתוב בפס' "ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום...." וכו', למה נאמר "שמע ישראל" הרי כבר מדבר איתם? (רש"י כ,ג)

5. מה רוצה הכהן להדגיש לעם באמרו "כי ה' אלקיכם ההלך עמכם להלחם לכם...." (רש"י כ,ד)

המלמד

מתכוננים לפרשה

6. מה הפירוש בפס' "ההלך עמכם" (רש"י כ,ד) _____
7. השוטרים הממונים יוסיפו לדבר אל עם ישראל כדי שלא יצאו אנשים שמפחדים להילחם בגלל סיבות אישיות ועלולים להחליש את הלוחמים. איזה מקרים מביאה התורה? מיתחו קו (כ,ה-ח)

ולא חללו

מי האיש אשר בנה בית חדש

ולא לקחה

ומי האיש אשר נטע כרם

לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו

ומי האיש אשר ארש אשה

ולא חנכו

מי האיש הירא ורף הלבב ילך וישב

8. מה הפירוש "ולא חנכו", מהו לשון "חנוך" (רש"י כ,ה) _____

9. כתוב בפס' "ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו", מה הפירוש "ולא חללו" (רש"י כ,ו) _____

10. מה הפירוש "הירא ורף הלבב" עפ"י ר' עקיבא? (רש"י כ,ח) _____

11. מה הפירוש "הירא ורף הלבב" עפ"י ר' יוסי הגלילי? מדוע לדעתו הובאו המקרים הראשונים שמא בנה בית או נטע כרם או ארס אשה? (רש"י כ,ח) _____

12. כתוב בפס' "ופקדו שרי צבאות...", מה תפקידם של שרי הצבאות? (רש"י כ,ט) _____

כללים למלחמות ישראל (כ, יב)

מלחמת מצווה היא המלחמה על הנחלת ארץ ישראל לשבטים ובה אנו מצווים להשמיד או לגרש את כל יושבי הארץ שאינם רוצים להתגייס ולעומת זאת, מלחמת הרשות היא מלחמה מחוץ לגבולות ארץ ישראל. לפני תחילת המלחמה מופיע הציווי "כי תקרב אל עיר להלחם... וקראת אליה לשלום".

1. מדוע נכתב במלחמת הרשות "והיה כל העם הנמצא" בפסוק: "והיה אם שלום תענה ופתחה לך " (רש"י כ,יא) _____

2. מה הפירוש "יהיו לך למס ועבדוך" (רש"י כ,יא) _____

3. אם האויב נכנע בפני עם ישראל, ניתן לגבות מהם מס (תשלום כספי) ואפשר להפוך אותם לעבדים. מה צריך לעשות אם הם לא נכנעים? (כ,יביג) _____

4. במלחמת הרשות נכתב "ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה" מה הפירוש "וצרת עליה" עד איזה מצב מותר לקיים את המצור? (רש"י כ,יב) _____

5. כתוב בפס' על מלחמת מצווה בארץ ישראל "החרם תחרימם החתי והאמרי הכנעני והפרזי למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם", מה למדים מהמילים "למען אשר לא ילמדו אתכם" (רש"י כ,יח) _____

המלמד

מתכוננים לפרשה

6. לצורך כיבוש העיר היו עושים מצור - מקיפים את העיר כך שלא ניתן להכנס ולצאת. משה רבנו מצווה על איסור בזמן מצור על עיר בזמן מלחמה. מהו? (כ,יט)
7. כתוב בפס' "כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה..." , כמה ימים הם "ימים רבים" ומה לומדים מכך? (רש"י כ,יט)
8. מה הפירוש שעם ישראל צריך להילחם בעיר "עד רדתה"? (רש"י כ,כ)
- כותב הרמב"ם בהלכות מלכים פרק ו: " אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום. אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה. שנאמר (דברים כ"י) 'כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס. שנאמר (דברים כ"א) 'יהיו לך למס ועבדוך. קבלו עליהן המס ולא קבלו העבדות או שקבלו העבדות ולא קבלו המס. אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם. והעבדות שיקבלו הוא שיהיו נבזים ושפלים למטה ולא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם. ולא יתמנו על ישראל לשום דבר שבעולם. והמס שיקבלו שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם. כגון בנין החומות. וחזק המעודות. ובנין ארמון המלך וכיוצא בו."

עגלה ערופה (כא, א"ט)

- בין פרשיות המלחמה, מופיע עניין מיוחד של חלל, אדם מת, שנמצא בשדה ולא יודעים מי הרג אותו. התורה מלמדת אותנו שאם יש יהודי שנפגע, צריך לכפר על מותו כיוון שכולנו אחראים לכל אחד ואחד מעם ישראל ולא דאגו למנוע את המוות של החלל.
1. כיצד יש לברר איזו עיר תכפר על מותו של אותו יהודי? (כא,ב"ג)
2. זקני העיר צריכים לקחת עגלה. מה מיוחד בעגלה זו ולאן לוקחים אותה? (כא,ג"ד)
- מסבירים חז"ל את הסיבה לעריפת העגלה: "אמר הקב"ה תבא עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות, ותערף במקום שאינו עושה פירות, לכפר על הריגתו של זה, שלא הניחוהו לעשות פירות"
3. למה נסמך "כי ימצא חלל" לפרשת המלחמה? (בעל הטורים כא,א)
4. כתוב בפס' "וערפו שם את העגלה בנחל", מה עושים בדיוק במעמד זה? (רש"י כא,ד)
5. כתוב בתורה שזקני אותה העיר "ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל" ובהמשך כתוב "וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה...". למה הוצרכו זקני בית הדין לומר דבר זה, וכי יעלה על הדעת שהם שופכי דמים? (רש"י כא,ז)
6. הכהנים אומרים "כפר לעמך ישראל", מה למדים מכאן? (בעל הטורים כא,ח)
7. מה רצה ללמדנו הכתוב באמרו "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך..."? (רש"י כא,ט)